

Sygn. akt IV CSKP 25/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Anna Owczarek

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa N. U. i H. P.
przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej w H.
o stwierdzenie nieważności uchwał,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 kwietnia 2021 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 3 grudnia 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

1) uchyla zaskarżony wyrok i zmienia wyrok Sądu Okręgowego w B. z dnia 25 września 2015 r. sygn. akt I C (...) w ten sposób, że oddala powództwo,

2) kosztami postępowania kasacyjnego oraz kosztami postępowania przed Sądami pierwszej i drugiej instancji obciąża solidarnie powódki i zasądza te koszty od nich na rzecz pozwanego, pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów referendarzowi sądowemu w Sądzie Okręgowym w B.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 września 2015 roku Sąd Okręgowy w B., uwzględniając powództwo N. U. i H. P., stwierdził nieważność uchwał Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej w H. nr (...)/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie uchwalenia regulaminu rozliczania gospodarki ciepłej oraz nr (...)/2011 z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie uchwalenia jednolitego tekstu regulaminu rozliczania gospodarki ciepłej i rozstrzygnął o kosztach procesu, a Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 5 maja 2016 r. oddalił apelację pozwanej.

Z ustaleń wynika, że uchwałą Rady Nadzorczej pozwanej z dnia 28 czerwca 2007 r. przyjęto regulamin rozliczania gospodarki ciepłej, a uchwałą tejże Rady z dnia 31 marca 2011 r. jednolity tekst tego regulaminu. W regulaminie przyjęto jako podstawową metodę rozliczenia ciepła wykorzystującą wskazania podzielników kosztów, która miała symulować energooszczędne zachowanie oraz zapewnić ustalenie opłat w wysokości odpowiadającej zużyciu ciepła na ogrzewanie. Jednocześnie regulamin dopuszczał zmianę systemu rozliczania na system ryczałtowy, gdy wolę taką wyrazi ponad 50% mieszkańców budynku.

Pozwana Spółdzielnia wybrała przewidziany w regulaminie indywidualny system rozliczania kosztów ogrzewania wykorzystujący tzw. podzielniki kosztów centralnego ogrzewania. W ocenie Sądu, ta metoda nie jest w stanie zapewnić ustalenia opłat za ciepło pobieranych od mieszkańców i użytkowników odpowiadających faktycznemu zużyciu ciepła na ogrzanie poszczególnych lokali i przygotowanie ciepłej wody użytkowej. Nie jest to możliwe na skutek braku oddzielnych liczników ciepła na potrzeby c.o. i c.w.u. w budynku, a także braku zaworów grzejnikowych termostatycznych spełniających wymogi określone w § 134 ust. 4 - 6 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2012 r., umożliwiającym użytkownikom uzyskanie w pomieszczeniach temperatury niższej od obliczeniowej, jednak nie niższej niż 16°C. W konsekwencji, uchwały są niezgodne z kryteriami określonymi w art. 48a ust. 9 Prawa energetycznego, a uregulowanie regulaminu w § 4, sprzeczne z tymi kryteriami, jest nieważne.

Sądy uznały też, odnosząc się do uregulowania zawartego w § 5 pkt 3 regulaminu, że przepisy art. 45a Prawa energetycznego nie upoważniają do ustalenia opłaty ryczałtowej za ogrzanie 1 m² lokalu jako dwukrotności średniorocznego kosztu ogrzewania budynku. Taka zaś regulacja może też prowadzić do ponoszenia przez mieszkańców opłat, których suma przekroczy koszty zakupu ciepła (ust. 4 art. 45a).

Wyrok Sądu Apelacyjnego został zaskarżony skargą kasacyjną. Wyrokiem z dnia 12 października 2017 r., IV CSK 703/16, Sąd Najwyższy uchylił ten wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 3 grudnia 2018 r. oddalił apelację pozwanej Spółdzielni od powołanego na wstępie wyroku Sądu Okręgowego.

Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe, przeprowadzając z urzędu dowód z pisemnej opinii biegłego z zakresu energetyki M. P. na okoliczności wskazane w wykładni prawa dokonanej przez Sąd Najwyższy. Na podstawie tej opinii ustalił, że chociaż wymiana zaworów w budynkach wzniesionych przed datą wejścia w życie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie nie była wymagana, to jednak brak tej wymiany, co było w sprawie bezsporne, pozwalał na całkowite zakręcenie grzejników przez lokatorów i uzyskanie temperatury niższej niż 16°C, co przy korzystnym położeniu w bryle budynku umożliwiało korzystanie z ciepła przenikającego przez przegrody budowlane z innych mieszkań. Taki stan rzeczy nie mógł prowadzić do rzetelnego rozliczania mieszkańców za zużyte ciepło i prowadził do degradacji technicznej budynków. W konsekwencji, niektórzy lokatorzy płacili zawyżone rachunki za ogrzewanie, podczas gdy u innych pomiary wykazywały zerowe zużycie energii cieplnej. Już te okoliczności, w ocenie Sądu Apelacyjnego, wskazują na sprzeczność przyjętej metody rozliczania za zużyte ciepło z art.45a ust. 9 Prawa energetycznego, która powinna zapewniać energooszczędne zachowania, zachowanie prawidłowych warunków eksploatacji budynku i lokali w zakresie temperatury i wentylacji, określonych w przepisach

prawa budowlanego i ustalanie opłat za zakupione ciepło w sposób odpowiadający zużyciu ciepła na ogrzewanie i przygotowanie ciepłej wody użytkowej. Pozwana Spółdzielnia mimo, że niektóre z budynków posiadały liczniki ciepła (trzy z nich nie posiadały legalizacji), nie rozliczała ciepła na poszczególne budynki według ich wskazań, nadto nie rozdzielała ciepła zużytego na podgrzanie ciepłej wody użytkowej i ciepła zużytego do ogrzewania, rozliczając łącznie ciepło na podstawie jednej faktury wystawianej przez dostawcę energii P. sp. z o.o. Skutkowało to doliczaniem kosztów podgrzania wody użytkowej do kosztów c.o i rozliczaniem za pomocą urządzeń wskaźnikowych również kosztów podgrzania wody użytkowej. Zatem, w ocenie Sądu Apelacyjnego, treść § 12 pkt 1 regulaminu pozwanej Spółdzielni określająca zasady rozliczania za podgrzanie wody użytkowej stoi w sprzeczności z 45a ust. 8 pkt 2 Prawa energetycznego, pozwalającego na rozliczanie kosztów podgrzania wody użytkowej jedynie według wskazań wodomierzy ciepłej wody w lokalach lub liczbę osób stale zamieszkujących w lokalu. Odnosząc się do porównania metod rozliczania ciepła możliwych do zastosowania w pozwanej Spółdzielni, to jest według powierzchni lokali i podzielników ciepła, ustalił, że przy prawidłowym stosowaniu obu metod występuje różnica wielkości 25% w ustalaniu kosztów ogrzewania. Potwierdzeniem nieprawidłowości i braku rzetelności w rozliczeniu za zużyte ciepło według metody podzielnikowej jest uchwalona ostatecznie uchwałą nr (...)/2012 Rady Nadzorczej zmiana regulaminu pozwanej, pozwalająca na dodatkowe obciążanie spółdzielców wykazujących zerowe i minimalne zużycie ciepła. Aktualnie dopuszczono też możliwość rozliczania według powierzchni lokali.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że wybrana przez Spółdzielnię metoda nie była w stanie zapewnić ustalenia opłat za ciepło pobieranych od mieszkańców i użytkowników w sposób odpowiadający faktycznemu zużyciu na ogrzanie poszczególnych lokali i przygotowanie ciepłej wody użytkowej, jak też nie sprzyjała zachowaniom energooszczędnym. Przyczyną tego była instalacja pomiarowa i instalacja dystrybucji ciepła istniejąca w budynkach pozwanej, która nie pozwalała na rzetelne rozliczenie kosztów ogrzewania metodą wskaźnikową. Wybrana metoda jest zatem niezgodna z kryteriami określonymi w art. 48a ust. 9 Prawa energetycznego, a w konsekwencji sprzeczne z tymi zasadami uregulowanie

regulaminu wewnętrznego rozliczania ciepła jest nieważne (§ 4 regulaminu). Sąd ten wskazał, że metoda, która nie pozwala na rzetelne rozliczenie kosztów ogrzewania, prowadzi do rażącej dysproporcji w opłatach, niewynikających z faktycznego zużycia ciepła przez poszczególne lokale, pozwala na korzystanie jedynie z ciepła pochodzącego z przenikania przez przegrody budowlane z sąsiednich lokali, prowadzi do degradacji budynku, niewątpliwie nie może być uznana za stymulującą zachowania energooszczędne.

W konkluzji Sąd Apelacyjny podzielił ocenę Sądu pierwszej instancji odnośnie do tego, że niezgodność z prawem kluczowego postanowienia regulaminu, a mianowicie uregulowania dotyczącego wyboru metody rozliczenia ciepła i ciepłej wody użytkowej uzasadnia stwierdzenie nieważności obu uchwał w całości. Z uwagi na wzajemne powiązania postanowień regulaminu nie sposób bowiem uznać, że możliwe jest, przy zastosowaniu art. 58 § 3 k.c., uchylenie uchwał w części.

Pozwana Spółdzielnia zaskarżyła w całości powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną, wnosząc o jego uchylenie i zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji przez oddalenie powództwa obu powódek w całości oraz zasądzenie kosztów procesu za obie instancje i w postępowaniu kasacyjnym, ewentualnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym.

W skardze zarzuciła naruszenie następujących przepisów:

1. art. 48 a ust. 9 ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz. U. nr 54 poz. 348 z późn. Zm.) przez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że § 4 regulaminu rozliczeń ciepła obowiązującego w pozwanej Spółdzielni jest niezgodny z kryteriami w nim określonymi, podczas gdy w dacie orzekania przez Sąd przepis art. 48 Prawa energetycznego był uchylony i tym samym nie mógł stanowić podstawy materialnoprawnej powodującej w praktyce stwierdzoną niezgodność regulaminu z jego treścią;

2. art. 45a oraz 45a ust. 4 Prawa energetycznego - przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że treść przepisów skutkuje *a priori* nieważnością uregulowania zawartego w § 5 pkt. 3 regulaminu rozliczeń ciepła obowiązującego w pozwanej Spółdzielni w zakresie, w jakim stanowi o ustaleniu opłaty ryczałtowej za ogrzanie 1 m² lokalu jako dwukrotności średniorocznego kosztu ogrzewania budynku, w sytuacji gdy w/w zapis odnosi się w szczególności do stanów faktycznych opisanych w ust. 1 i 2 § 5 regulaminu, czyli braku wyrażenia zgody na zainstalowanie podzielników kosztów centralnego ogrzewania bądź też stanów faktycznych związanych z samowolną ingerencją w instalację c.o. czy też nie udostępnienia lokalu celem kontroli bądź odczytu z podzielników który to zapis nie jest sprzeczny z treścią w/w artykułów,
3. art.45 a ust. 9 ustawy Prawo energetyczne przez orzeczenie, że postanowienia § 6 pkt.2 regulaminu rozliczania gospodarki cieplnej określającego proporcje 50% kosztów stałych do 50% kosztów zmiennych zostały przyjęte w sposób dowolny, niezwiązany z faktycznym ponoszeniem kosztów ogrzewania poszczególnych budynków, podczas gdy przyjęte proporcje mieszczą się w granicach uprawnienia przyznanego przez ustawodawcę w art.45 a ust.9 Prawa energetycznego, ponieważ stymulują energooszczędne zachowania, co potwierdza spadek zużycia ciepła aż o 30%;
4. § 134 ust.4-6 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12-04-2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, przez przyjęcie, że doszło do naruszenia w/w przepisów na skutek niezainstalowania termozaworów z nastawą 16°C, podczas gdy przepis § 1 rozporządzenia stanowi, że jego przepisy stosuje się przy projektowaniu, budowie i przebudowie oraz przy zmianie sposobu użytkowania budynków oraz budowli nadziemnych i podziemnych spełniających funkcje użytkowe, a także do związanych z nimi urządzeń budowlanych, z zastrzeżeniem § 207 ust. 2, podczas gdy budynki znajdujące się w zasobach Spółdzielni są eksploatowane od lat siedemdziesiątych

i osiemdziesiątych, w stosunku do których normodawca nie wprowadza obowiązku wymiany termozaworów,

5. art. 58 § 3 k.c. poprzez niezastosowanie go w sprawie, stwierdzając nieważność obu zaskarżonych uchwał RN w całości, w sytuacji zakwestionowania zgodności z prawem jedynie niektórych z zapisów regulaminu rozliczeń ciepła obowiązującego w pozwanej Spółdzielni bądź jedynie ich części, co winno skutkować zastosowaniem w/w artykułu a nie art. 58 § 1 k.c. tym bardziej, iż Sądy, tj. Sąd Apelacyjny w (...) I Wydział Cywilny wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2014 r. w sprawie I ACa (...) oraz Sąd Okręgowy w B. II Wydział Cywilny Odwoławczy wyrokiem z dnia 17 lutego 2016 r. w sprawie II Ca (...), oceniając zgodność przedmiotowego regulaminu rozliczeń ciepła obowiązującego w pozwanej Spółdzielni z zapisami ustawy Prawo energetyczne uznały, iż zaskarżone uchwały /nr (...) /2007 z dnia 28 czerwca 2007 roku oraz nr (...) /2011 z dnia 31 marca 2011 roku/ nie były sprzeczne ani z Prawem energetycznym, ani z dobrymi obyczajami, nie godziły w interesy spółdzielni i nie miały na celu pokrzywdzenia jej członków,
6. art. 365 § 1 k.p.c. przez pominięcie stanu wynikającego z prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 sierpnia 2014 r., sygn. akt I ACa (...) dotyczącego zgodności zaskarżonego regulaminu rozliczeń ciepła i uchwał RN nr (...) /2007 z dnia 28 czerwca 2007 roku oraz nr (...) /2011 z dnia 31 marca 2011 roku z przepisami ustawy Prawo energetyczne,
7. art. 365 § 1 k.p.c. przez pominięcie stanu wynikającego z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 17 lutego 2016 r., sygn. akt II Ca (...) dotyczącego zgodności zaskarżonego regulaminu rozliczeń ciepła i uchwał RN nr (...) /2007 z dnia 28 czerwca 2007 roku oraz nr (...) /2011 z dnia 31 marca 2011 roku z przepisami ustawy Prawo energetyczne,
8. art. 278 § I w zw. z art. 281 oraz 49 k.p.c. w zw. z art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., poprzez: oparcie rozstrzygnięcia w sprawie na dowodzie z opinii biegłego sądowego z zakresu ciepłownictwa M. P. przy ocenie zgodności regulaminu gospodarki cieplnej SM w H. z przepisami prawa energetycznego,

pomimo braku bezstronności biegłego, notorycznych dywagacji co do prawa, mimo uprzednio złożonego wniosku przez apelującą o wyłączenie go od sporządzania opinii w sprawie i mimo wiedzy Sądu Apelacyjnego o uzasadnionych zastrzeżeniach co do obiektywizmu biegłego, pomimo iż na liście sądowej w materii opiniowanej sprawy wpisani są również inni biegli którzy mogliby wydać opinię w przedmiotowej sprawie,

9. art. 278 § 1 w zw. z art. 217 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c. przy zgłoszonym zarzucie z art. 162 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. przez oddalenie wniosku strony apelującej o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego w sytuacji chaotyczności opinii biegłego sądowego M. P., jej niekompletności oraz nieprzydatności dla rozstrzygnięcia sprawy w zakresie wytycznych Sadu Najwyższego zawartych w wyroku z dnia 12 października 2017 r., sygn. akt: IV CSK 703/16, w tym co do braku rzetelnej oceny przez biegłego czy system rozliczania zużycia energii cieplnej przyjęty przez Spółdzielnię Mieszkaniową w H. pozwalał rzetelniej ustalić faktyczne zużycie energii niż obliczenia w oparciu o powierzchnię lub kubaturę lokali przy uwzględnieniu energooszczędnych zachowań mieszkańców,
10. art. 398²⁰ k.p.c., w zakresie w jakim Sad Apelacyjny któremu sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania, mimo związania wykładnią prawną dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy, nie przeprowadził we właściwy sposób postępowania dowodowego, a tym samym nie dokonał ustaleń niezbędnych dla oceny czy faktyczne zużycie energii możliwe jest do ustalenia w oparciu o powierzchnię czy kubaturę lokalu rzetelniej niż w sposób przyjęty przez SM w H. w zaskarżonym regulaminie rozliczeń, albowiem w aktach sprawy, w tym w opinii biegłego sądowego M. P. brak jakiegokolwiek odniesienia /wyliczeń, symulacji/ z zakresie rozliczenia spornego okresu /zakwestionowane lata 2014-2015/ w oparciu o powierzchnię lokali oraz braku wskazania przez biegłego jak i następnie Sąd Apelacyjny na czym w praktyce miałyby polegać energooszczędne zachowania mieszkańców w sytuacji rozliczania zużycia energii cieplnej w oparciu o powierzchnię lokali.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy zwrócić uwagę na niezwykle kazuistyczny sposób sformułowania podstaw skargi kasacyjnej, przez ten nadzwyczajny środek zaskarżenia upodobnił się w istocie do apelacji. Podniesione zaś w ramach podstawy naruszenia prawa procesowego zarzuty w przeważającej części odnoszą się do niedopuszczalnego kwestionowania poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych i oceny dowodów.

Odnosząc się jednak w pierwszej kolejności do rozbudowanych zarzutów natury procesowej, należy poczynić następujące uwagi.

Za niezasadny należy uznać zarzut naruszenia art. 398²⁰ k.p.c. przez niezastosowanie się do wykładni prawa zawartej w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego, uchylającego poprzedni wydany w sprawie wyrok Sądu Apelacyjnego. Wskazania co do kierunku wykładni były jednoznaczne i odnosiły się w ogólności do sposobu oceny systemu rozliczania zużycia energii, który powinien prowadzić do rzetelnego ustalenia tego zużycia i wyliczenia kosztów odpowiadających w miarę możliwości faktycznemu zużyciu, a także uwzględniać stosowanie takich sposobów rozliczania dostarczanej do poszczególnych lokali mieszkalnych energii cieplnej, aby stymulować zachowania energooszczędne. Taki też kierunek dalszego postępowania przyjął Sąd Apelacyjny, ustalając konieczne dla rozstrzygnięcia okoliczności i w prawidłowy sposób uwzględniając wskazaną wykładnię, oceniając też porównawczo metody rozliczania zużycia energii.

Naruszenie art. 365 § 1 k.p.c. polegać ma na pominięciu prawomocnych wyroków Sądu Apelacyjnego w (...), wydanego w sprawie I ACa (...) i Sądu Okręgowego w B. w sprawie II Ca (...), które dotyczyły żądania uchylenia tych samych uchwał. Zdaniem skarżącej, moc wiążąca tych wyroków rozciąga się na niniejsze postępowanie. Twierdzenie to nie jest trafne. Sens art. 365 § 1 k.p.c. polega na tym, że prawomocny wyrok wydany w innej sprawie swą mocą powoduje, że nie jest możliwe odmienne ocenianie i uregulowanie tego samego stosunku prawnego w tych samych okolicznościach faktycznych i prawnych i między tymi samymi stronami (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2007 r., V

CSK 83/07, nie publ.). Nie oznacza to jednak bezwzględnego związania, polegającego na konieczności orzeczenia w ten sam sposób w innej sprawie (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2018 r., IV CSK 123/17). Z powołanego przepisu wynika, że związanie prawomocnym orzeczeniem dotyczy osób trzecich wyłącznie wtedy, gdy taki skutek przewiduje ustawa (np. art. 254 § 1 k.s.h., art. 427 § 1 k.s.h., art. 479⁴³ k.p.c.). Tylko w tych wypadkach - prawomocności materialnej rozszerzonej - osoba niebędąca stroną postępowania zakończonym prawomocnym orzeczeniem jest związana tym orzeczeniem (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2016 r., I UK 40/15, por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2018 r., II CSK 698/17, oba nie publ.). Taka sytuacja nie zachodzi. Należy zwrócić uwagę na brak tożsamości stron, a ponadto na treść art. 1 ust. 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r, poz. 1465 z późn. zm.). Zgodnie z tym przepisem, w zakresie nieuregulowanym w ustawie stosuje się, z pewnymi wyjątkami, przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 648), zaś - według art. 42 § 9 pr. spółdz. - orzeczenie sądu ustalające nieistnienie albo nieważność uchwały walnego zgromadzenia bądź uchylające uchwałę ma moc prawną względem wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkich jej organów. Skarżąca natomiast powołuje się na orzeczenia wydane w dwóch instancjach w sprawie z powództwa W. B. przeciwko Spółdzielni o ustalenie nieważności uchwał, którymi oddalono powództwo i apelację.

Pozostałe zarzuty podniesione w ramach podstawy naruszenia norm proceduralnych, jako dotyczące ustaleń i oceny dowodów uchylają się od oceny w postępowaniu kasacyjnym.

Wobec tego, że zarzuty kasacyjne dotyczące naruszenia norm proceduralnych okazały się bądź niedopuszczalne, bądź nieuzasadnione, możliwe stało się poddanie kontroli kasacyjnej zarzutów dotyczących naruszenia przepisów materialnoprawnych.

Odnosząc się więc do tych zarzutów należy zwrócić uwagę na następujące kwestie. Prawdą jest, że przepis art. 48 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 716; dalej: pr. energ.)

nie mógł stanowić podstawy prawnej orzeczenia, ponieważ został uchylony z dniem 1 stycznia 2003 r., przepis ten jednak niewątpliwie powołany został w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku omyłkowo. Podstawę prawną wyroku stanowi zaś art. 45a ust. 9 tej ustawy, w brzmieniu obowiązującym w dacie uchwalenia obu zaskarżonych uchwał, zgodnie z którym właściciel lub zarządca budynku wielolokalowego dokonuje wyboru metody rozliczania całkowitych kosztów zakupu ciepła na poszczególne lokale mieszkalne i użytkowe w tym budynku, tak aby wybrana metoda zapewniała energooszczędne zachowania, zachowanie prawidłowych warunków eksploatacji budynku i lokali w zakresie temperatury i wentylacji, określonych w przepisach prawa budowlanego, lub ustalanie opłat za zakupione ciepło w sposób odpowiadający zużyciu ciepła na ogrzewanie i przygotowanie ciepłej wody użytkowej. Wskazuje też, że w zależności od warunków technicznych budynków i lokali wybrana metoda powinna uwzględniać ilość ciepła dostarczanego do lokalu z pionów grzewczych, lub przenikania między lokalami, oszacowanego w szczególności na podstawie rejestracji temperatury powietrza w lokalu, jeżeli jest to technicznie możliwe i ekonomicznie uzasadnione, a także współczynniki wyrównawcze zużycia ciepła na ogrzewanie, wynikające z położenia lokalu w bryle budynku. Sąd Apelacyjny wyjaśnił w sposób wystarczająco przekonujący, że dotychczasowa metoda rozliczeń tych wymagań nie wypełniała, z uwagi na brak w lokalach stosownych urządzeń pomiarowych. Nie oznacza to jednak, że zaistniały warunki do stwierdzenia nieważności zaskarżonych uchwał.

Zgodnie z art. 42 § 2 pr. spółdz., uchwała sprzeczna z ustawą jest nieważna, a w myśl § 9 tego przepisu, orzeczenie sądu stwierdzające nieistnienie bądź nieważność uchwały walnego zgromadzenia ma bądź uchylające uchwałę ma moc prawną względem wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkich jej organów. Przepis ten ma zastosowanie, jak wynika z jego treści, do uchwał walnego zgromadzenia. Uchwały rady nadzorczej, zgodnie z art. 46 pr. spółdz. mogą być podejmowane w granicach swego działania, a podjęte sprzecznie z prawem stanowią czynność prawną bezwzględnie nieważną, zgodnie z art. 58 § 1 k.c. Nie ulega wątpliwości, że zaskarżone uchwały podjęte zostały w ramach kompetencji rady nadzorczej, skoro konieczność ich podjęcia określa art. 45a ust.

9 pr. energ. Rozważając, czy uchwały są bezwzględnie nieważne, jako sprzeczne z tym przepisem, trzeba zwrócić uwagę, że nakłada on na właściciela lub zarządcę budynku obowiązek dokonania wyboru metody rozliczania całkowitych kosztów zakupu ciepła na poszczególne lokale mieszkalne i użytkowe w tym budynku, a w ust. 10 wskazuje formę, w jakiej należy tej czynności dokonać. Przepis nie zawiera zaś bezwzględnego nakazu wyboru konkretnej metody, w brzmieniu obowiązującym w dacie podjęcia zaskarżonych uchwał nakazywał jedynie, by przyjęta metoda zapewniała zachowania energooszczędne (obecnie przepis tego warunku nie zawiera) i określał dalsze kryteria wyboru. Zaskarżone uchwały nie mogą być, wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego, uznane za bezwzględnie nieważne z tego jedynie powodu, że inna metoda rozliczeń mogła lepiej przybliżyć rzeczywiste koszty zużycia energii cieplnej. Brak więc podstaw do stwierdzenia ich nieważności w całości, ani w części, na podstawie art. 58 k.c. Żądanie dochodzone w niniejszej sprawie należy przy tym uznać za nadużycie prawa podmiotowego, gdy się zważy, że powódki nie są pozbawione możliwości żądania indywidualnego rozliczenia naliczonych na rzecz Spółdzielni kosztów, zaś stwierdzenie nieważności uchwał odniosłoby skutek w stosunku do wszystkich członków spółdzielni i najemców lokali i dotyczyłoby konieczności ponownych rozliczeń we wszystkich lokalach położonych w kilkudziesięciu budynkach wielomieszkaniowych stanowiących własność Spółdzielni.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c., oraz - w zakresie orzeczenia o kosztach postępowania - na podstawie art. 98 k.p.c.